

Concursul de promovare în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție
Sesiunea aprilie – septembrie 2023

Comisia de evaluare pentru Secția I civilă

RAPORT DE EVALUARE

Întocmit în temeiul dispozițiilor art. 14 alin. (8) din Regulamentul privind concursul de promovare în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1057/06.04.2023, în urma evaluării hotărârilor judecătorești redactate de către candidat:

CANDIDAT: COD 1016

I. Documentele supuse evaluării:

- 30 de hotărâri judecătorești redactate de către candidat, transmise în condițiile art. 12 alin. (8) din Regulamentul de concurs;
- 10 hotărâri judecătorești redactate de către candidat, lucrări de specialitate publicate de candidat și orice alte înscrisuri în limba română considerate relevante de către candidat, comunicate de acesta în procedura de înscriere la concurs, conform art. 5 alin. (7) din Regulamentul de concurs (dacă este cazul);
- răspunsul candidatului cu privire la explicațiile solicitate de către comisia de evaluare, conform art. 14 alin. (6) din Regulamentul de concurs (dacă este cazul);
- sesizări sau observații în legătură cu cele 30 de hotărâri judecătorești mai sus menționate, care se referă la criteriile de evaluare, primite din partea opiniei publice conform art. 12 alin. (11) din Regulamentul de concurs (dacă este cazul).

II. Explicații solicitate candidatului de către comisia de evaluare:

- a) Explicații solicitate candidatului: nu este cazul
- b) Răspunsul candidatului cu privire la explicațiile solicitate: nu este cazul
- c) Argumentele pentru care au fost reținute sau înlăturate susținerile candidatului: nu este cazul

III. Sesizări sau observații primite din partea opiniei publice:

- a) Sesizări sau observații primite din partea opiniei publice, care se referă la criteriile de evaluare: nu este cazul**
- b) Sesizări sau observații primite din partea opiniei publice al căror conținut excede prevederilor art. 12 alin. (11) din Regulamentul de concurs: nu este cazul**
- c) Argumentele pentru care au fost reținute sau înlăturate sesizările sau observațiile opiniei publice: nu este cazul**

IV. Criteriile de evaluare și punctajul acordat

a) Capacitatea de analiză și sinteză

O caracteristică importantă a hotărârilor judecătorești redactate de candidat este ridicatul lor nivel analitic, fiind evidentă preocuparea de a surprinde aspectele cu adevărat relevante ale procesului și transpunerea lor, într-o manieră cât mai adecvată, în motivare .

Candidatul are capacitatea de a identifica problematica juridică utilă în planul soluționării cauzelor, redând-o adecvat în cuprinsul considerentelor, iar aceasta este, cu suficientă evidență , o dovadă a faptului că posedă calitățile necesare pentru a realiza un act de judecată de bună calitate, susținut de o argumentație juridică bine aleasă și prezentată.

Deși este evident că unele procese ridică probleme de drept multiple și/sau complexe, cel mai adesea candidatul reușește o identificare, prezentare și dezlegare a acestora caracterizată de evidențierea aspectelor esențiale/relevante, înfățișându-le îndeajuns de sintetic și, în același timp, clar și convingător. Candidatul are inclusiv capacitatea de a grupa, atunci când este cazul, mai multe critici, răspunzându-le printr-un considerent comun, însă care posedă aptitudinea de a acoperi problematica juridică de interes.

Aceste caracteristici pozitive în planul capacităților de analiză și sinteză ale candidatului sunt, prin excelență, proprii motivării soluției pronunțate în cauză. În ceea ce privește însă prezentarea sintetică a considerentelor hotărârilor pronunțate de instanța sau instanțele inferioare, se constată că, uneori, candidatul preferă să nu realizeze un efort de sinteză, preferând preluări ample ale acestora, deși ele nu apar întotdeauna ca utile sau pertinente în raport de problematica juridică dedusă judecății în calea de atac soluționată (a se vedea, spre exemplu: hotărârea nr. 2 selectată de Comisie; hotărârea nr. 2 selectată de candidat).

Aceeași este uneori situația și cu privire la prezentarea sintetică a cererilor sau întâmpinărilor părților, candidatul optând pentru preluări ample ale acestora, insuficient sintetizate și sistematizate, ceea ce face ca în cuprinsul prezentării să se regăsească uneori detalieri excesive sau formulări deficitare (a se vedea, spre exemplu: hotărârea nr. 2 selectată de candidat, în care nici motivele cererii de apel, nici apărările conținute în întâmpinarea la cererea de apel, nu sunt prezentate sintetic și suficient de sistematizat; hotărârea nr. 5 selectată de candidat, în ce privește prezentarea motivelor de apel și a întâmpinării; hotărârea nr. 5 selectată de Comisie, în care considerentele primei instanțe sunt prezentate amplu, însă înțelegerea lor este îngreunată de faptul că nu este menționat obiectul cererii de chemare în

judecată; hotărârea nr. 30 selectată de comisie, în care atât motivele de revizuire, cât și conținutul întâmpinării sunt redacte foarte amplu, deși, prin raportare la soluția pronunțată și la considerentele care o susțin, o prezentare mai sintetică și selectivă a lor se impunea).

Punctaj acordat: 9,00 puncte

b) Coerența în exprimare

Calitatea juridică a hotărârilor redactate de candidat este asigurată inclusiv de faptul că, atât prin conținutul lor propriu-zis, cât și prin maniera de prezentare (uzând de o succesiune a considerentelor dictată de particularitățile cauzei, de specificul soluției pronunțate și de linia de argumentare preferată de candidat), considerentele care susțin soluția beneficiază, în mod obișnuit, de o ridicată coerență. Înlănțuirea argumentelor este, de obicei, bine aleasă, relația dintre acestea fiind vizibilă, astfel că, privite în integralitatea lor, motivele alcătuiesc un ansamblu unitar, bine condus juridic și logic și bine structurat. Impresia creată este de echilibru și unitate a demonstrației juridice, argumentele întrebunțate în motivare și, în genere, raționamentele folosite susținându-se unele pe altele și, prin aceasta, facilitând concluzia că judecătorul controlează într-o adecvată măsură construcția juridică de care izează.

Această manieră de prezentare facilitează atât înțelegerea problematicei juridice de ansamblu, cât și a detaliilor de argumentare care, în concret, conferă substanță considerentelor.

Candidatul posedă calitatea de a oferi o bună succesiune a argumentelor, subordonat unei prezentări a problematicei juridice care înlesnește înțelegerea rațiunilor pentru care instanța de judecată a pronunțat o anumită soluție în cauză.

Sunt rare situațiile în care coerența exprimării și liniaritatea raționamentului juridic suferă într-o anumită măsură, acestea reprezentând situații de excepție (a se vedea, spre exemplu, hotărârea nr. 4 selectată de candidat, în cuprinsul căreia exprimarea și modalitatea de prezentare a argumentelor care susțin soluția instanței nu au fluența și eleganța stilistică ce caracterizează în alte situații considerentele elaborate de candidat, frazele fiind mai lungi și, unele, elaborate cu mai puțină atenție).

Întrucât reprezintă o caracteristică mai generală a hotărârilor judecătorești redactate de candidat, se cuvine remarcat și faptul că în cele mai multe dintre hotărâri se întâlnesc situații în care virgulele fie nu sunt utilizate, deși era necesar, fie sunt folosite în mod greșit. Deși aceste deficiențe nu afectează înțelegerea raționamentului juridic și a argumentelor care îl susțin, ele influențează negativ percepția cu privire la calitatea hotărârii, reflectându-se și în coerența acesteia (a se vedea, spre exemplu: hotărârea nr. 5 selectată de Comisie; hotărârea nr. 4 selectată de candidat; hotărârea nr. 2 selectată de comisie; hotărârea nr. 4 selectată de Comisie; hotărârea nr. 1 selectată de Comisie; hotărârea nr. 30 selectată de Comisie).

Punctaj acordat: 8,50 puncte

c) Argumentația din punct de vedere al clarității și logicii

Ca regulă dominantă, hotărârile judecătorești redactate de candidat se remarcă prin claritate, argumentele care susțin soluția fiind prezentate într-o manieră caracterizată de rigoare și limpezime logică. Această caracteristică permite, cel mai adesea, înțelegerea

completă a raționamentului care stă la baza hotărârii, înțelegere facilitată inclusiv persoanelor care nu beneficiază de pregătire juridică.

Limbajul întrebuintat este, în mod obișnuit, accesibil, rigoarea juridică și logică ce-i este specifică neconstituind un obstacol în înțelegerea lui. Candidatul conciliază cu echilibru și moderație exigențele specifice unui limbaj tehnic cu cele privitoare la accesibilitatea hotărârii și la comprehensibilitatea acesteia.

Este evidentă preocuparea candidatului de a răspunde motivelor pentru care căile de atac au fost exercitate, precum și apărărilor formulate, inclusiv excepțiilor procesuale invocate, concretizarea acestei preocupări fiind favorizată de o bună capacitate argumentativă, precum și de cunoașterea și fructificarea informațiilor juridice necesare domeniului său de activitate profesională.

Astfel fiind, sunt obținute motivări convingătoare, apte să genereze încredere în actul de judecată, facilitând concluzia că soluția pronunțată este legală și temeinică.

Ca regulă, firul logic al hotărârii este ușor identificabil și bine susținut de argumente, impresia lăsată fiind aceea că actul de judecată este unul de calitate, conformându-se unor standarde profesionale de care candidatul este conștient și pe care, în mod obișnuit, reușește să le respecte.

Candidatul frazează nu doar cu rigoare, ci și cu ușurință, propunând un stil propriu care, uneori, poate fi caracterizat ca posedând o anumită eleganță.

Cu caracter de excepție, claritatea argumentației este afectată de folosirea unor fraze mai lungi sau de gruparea în exces a unor alegații sau argumente în cadrul aceleiași fraze, ceea ce îngreunează, într-o anumită măsură, înțelegerea raționamentului juridic (a se vedea, spre exemplu, hotărârea nr. 4 selectată de candidat, în care se regăsesc inclusiv unele dezacorduri sau alte neglijențe ortografice: „Cum rezultatul dăunător constă în starea de pericol care s-a creat prin încălcarea obligațiilor de serviciu, concretiză (sublinierea Comisiei) în dereglări ale procesului de munca (sublinierea Comisiei)...” (f. 7 alin. 1); „De altfel, reclamantul atenuează modul categoric de prezentare a împrejurării că nu ar fi fost prelucrate în fapt, învederând numărul mare a (sublinierea Comisiei) dispozițiilor...” (f. 7 alin. 3)). Calitatea expunerii nu este, desigur, favorizată nici de acele situații (rare, este adevărat) în care se regăsesc și erori de utilizare a limbii sub forma pleonasmului („...creanța reclamantei nu putea fi valorificată cu succes decât pentru...” – a se vedea hotărârea nr. 5 selectată de Comisie, pag. 6. Comisia arată ce termenul „valorificare” are semnificația de „punere în valoare”, implicând consecințe sau rezultate pozitive, astfel că mențiunea „cu succes” nu era nici necesară, nici corectă; tot astfel, în hotărârea nr. 6 selectată de candidat, pag. ultima: „...nu se pot răsfrânge decât numai (sublinierea Comisiei) asupra a ceea ce s-a judecat”.

Punctaj acordat: 8,50 puncte

d) Încuviințarea sau înlăturarea argumentată a cererilor părților prin raportare la probe, principii și reguli de drept

Astfel cum Comisia a evidențiat deja, candidatul este preocupat de realizarea unui act de judecată de bună calitate, întemeiat pe identificarea și analiza aspectelor relevante în planul judecății, precum și pe argumentarea clară și coerentă a hotărârilor.

Acestei preocupări îi poate fi subsumată și maniera în care candidatul se raportează la cererile (în sens larg) ale părților, fiind evidentă intenția de a le răspunde cu claritate, acoperitor și comprehensibil, indiferent dacă este vorba despre admiterea sau, după caz, despre respingerea acestor cereri.

Examinarea hotărârilor redactate de candidat îngăduie constatarea că acesta este conștient de însemnătatea soluționării cererilor (în sens larg) ale părților și de motivarea corespunzătoare a acestora. Argumentația folosită include, după caz, referiri la probele administrate (astfel încât temeiul factual al hotărârii să fie stabilit cât mai convingător) și/sau la dispozițiile legale sau la principiile și regulile de drept aplicabile. Când candidatul face referire la acestea din urmă, procedează, în mod obișnuit, la o prezentare și/sau explicare a lor, astfel încât părțile să poată înțelege în ce constă regula sau principiul de drept respectiv.

Referirile la dispozițiile legale incidente sunt, și ele, realizate cu rigoare și atenție, fiind îndeajuns de evidentă intenția de a convinge părțile cu privire la justetea argumentației instanței.

Foarte rar, candidatul omite să-și detalieze raționamentul ori să prezinte unele aspecte relevante în înțelegerea unei anumite soluții dispuse de instanță (a se vedea, spre exemplu, hotărârea nr. 3 selectată de candidat, în care nu menționează din ce se compune suma acordată cu titlu de cheltuieli de judecată, existând doar o referire generică la acordarea sumei de 1500 lei cu titlu de cheltuieli de judecată în primă instanță: „Întrucât cererea reclamantului va fi admisă în parte, față de prevederile art. 453 alin.2 Cod procedură civilă va fi admisă în parte și solicitarea de acordare a cheltuielilor de judecată în primă instanță și va fi obligată pârâta la plata sumei de 1500 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, urmând a fi respinsă în rest cererea formulată cu acest titlu.”)

În ceea ce privește maniera în care candidatul se raportează la probele administrate, comisia constată că, de regulă, referirile sunt îndeajuns de complete și lămuritoare, fiind indicate în concret probele în temeiul cărora a fost reținută o anumită situație de fapt.

Punctaj acordat: 9,00 puncte

e) Argumentarea coerentă și clară din punct de vedere al logicii juridice

Argumentația care susține soluția expusă în dispozitiv este, în mod obișnuit, bine condusă de către candidat, existând un fir logic al expunerii care permite înțelegerea motivelor de fapt și/sau drept care au fost avute în vedere de către instanță. Considerentele au, de obicei, suficientă coerență și claritate, fiind, cel mai adesea, accesibile și persoanelor fără pregătire juridică.

Exprimarea argumentelor are claritate și datorită faptului că limbajul folosit nu este excesiv de tehnic, candidatul reușind, în cele mai multe cazuri, să găsească un oportun echilibru între exigența folosirii unui limbaj juridic specific și aceea de a asigura comprehensibilitatea hotărârii.

Sunt rare situațiile în care unele exprimări nu sunt îndeajuns de clare (a se vedea, spre exemplu, hotărârea nr. 1 selectată de Comisie, pagina 3: „Cu titlu preliminar, Curtea relevă că, întrucât cotelul jurisdicțional nu vizează în mod direct temeinicia demersului procesual inițiat de reclamant, ci legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, o premisă obligatorie pentru exercitarea acestuia o constituie conform art. 397 alin.1 Cod procedură civilă

analizarea de către prima instanță a tuturor capetelor de cerere indicate de reclamant și menționarea în hotărâre a motivelor de fapt și de drept pentru care prima instanță a ajuns la o anumită soluție (art. 425 lit. b) Cod procedură civilă)." Comisia constată ca fraza nu are suficientă claritate, nerezultând limpede care este demersul procesual inițiat de reclamant și la care candidatul se referă: introducerea acțiunii în justiție sau declararea apelului). În anumite hotărâri (a se vedea, spre exemplu, hotărârea nr. 6 selectată de candidat) sunt preferate paragrafe ample, care grupează mai multe dezlegări ori argumente ale instanței, ceea ce îngreunează, într-o anumită măsură, lectura (pag. 3, alin. 6 din hotărâre).

Uneori, claritatea juridică a argumentației este într-o oarecare măsură afectată de faptul că nu sunt suficient sintetizate și sistematizate motivele de apel sau recurs ori întâmpinările, preferându-se în mod facil preluări ample, deși nu întregul conținut al acestora își are corespondent în motivarea propriu-zisă a soluției sau în problematica juridică de interes în raport cu calea de atac declarată (a se vedea, spre exemplu, hotărârea nr. 4 selectată de candidat; hotărârea nr. 5 selectată de candidat; hotărârea nr. 30 selectată de Comisie. Această din urmă hotărâre conține, atunci când redă motivele de apel, și unele formulări la persoana I singular, inclusiv cu greșeli gramaticale, ceea ce denotă preluări brute, neadaptate sau neglijente ale unor exprimări cuprinse în cererea de apel: *„...la momentul reprimirii cantonului în cauză, revizuentul a fost practic nevoit să inventariez singur aproximativ 838,6 ha de pădure, ceilalți membrii (sublinierile Comisiei) ai echipei...”, „...este evident faptul că nu este temeinic, nici legal și nici moral ca doar subsemnatul să fie obligat să achit acel prejudiciu imens, mai ales având în vedere că nu sa produs datorită mie în perioada în care eu gestionam (sublinierile Comisiei) cantonul silvic în cauză”* (pag. 3)).

Claritatea și coerența argumentației sunt uneori afectate de existența unor formulări a căror acuratețe este deficitară, precum, spre exemplu, în hotărârea nr. 2 selectată de Comisie, care la pag. 2 conține următoarea formulare: *„În fapt, Curtea reține că reclamanta în calitatea sa de soț supraviețuitor și moștenitoare a defunctului D. (decedat în data de... .08.2011), conform certificatului de moștenitor nr. ... (f. 6 dosar primă instanță)”. Se poate constata că fraza este incompletă, lipsind elemente de referință cu privire la soția supraviețuitoare (iar nu la „soț supraviețuitor”).*

În cuprinsul aceleiași hotărâri (pag. 3 paragraful 1) este utilizat termenul „datorită”, în condițiile în care contextul în care acesta este folosit presupunea recurgerea la expresia „din cauza”.

De asemenea, se cuvine semnalat și că în aceeași hotărâre nu se face referire la încadrarea în drept a motivelor de recurs, preferându-se o formulare generică, dar vagă: *„...hotărârea primei instanțe respectă toate cerințele de legalitate și temeinicie, iar criticile formulate sunt nefondate ”...* (pag. 3 alin. 3)

Punctaj acordat: 9,00 puncte

f) Evitarea expunerii și detalierii aspectelor nerelevante în motivare

Spre deosebire de evocarea elementelor de istoric ale cauzei sau de prezentarea motivelor de apel/recurs sau a întâmpinărilor, în cazul cărora, așa cum s-a arătat prin cele de mai sus, candidatul izează uneori de preluări ample, insuficient sintetizate, în ce privește motivarea propriu-zisă a soluției pronunțate în calea de atac candidatul dovedește o bună

capacitate de a selecta aspectele cu adevărat utile în plan juridic, fără a se referi la aspecte lipsite de relevanță sau străine de problematica procesului.

Chiar și atunci când părțile fac, în cererile lor, referire la aspecte sau chestiuni lipsite de utilitate în cauză, candidatul reușește identificarea acelor care prezintă relevanță reală, concentrându-și argumentația asupra lor.

Comisia constată că elementele de conținut ale argumentației întrebuintate de candidat evidențiază calitățile profesionale ale acestuia, faptul că reușește să surprindă aspectele care prezintă însemnătate procesuală dovedind că înțelege și stăpânește problematica judecătii.

Punctaj acordat: 10 puncte

g) Redactarea dispozitivului într-o formă clară, concisă, aptă de a fi pusă în executare

O caracteristică a hotărârilor pronunțate de candidat este aceea că dispozitivul acestora este redactat într-o manieră clară, precisă și concisă, astfel încât să fie pe deplin posibilă punerea în executare, atunci când este cazul, a celor dispuse de instanță.

Punctaj acordat: 10 puncte

h) Analiza și interpretarea probelor administrate

Examinarea hotărârilor judecătorești aflate la dispoziția comisiei trimite la concluzia că, în activitatea de judecată, candidatul înțelege însemnătatea analizării și interpretării atente a probelor administrate, ca o condiție a aflării adevărului și, deci, a pronunțării unei hotărâri legale și temeinice.

În același timp, înțelege că forța persuasivă a hotărârii și credibilitatea ei fac necesară inclusiv menționarea atentă în considerente a probelor pe care instanța le-a avut în vedere la adoptarea hotărârii, precum și, atunci când este cazul, a motivelor pentru care unele probe nu au fost luate în considerare ori au fost considerate ca fiind lipsite de credibilitate.

Comisia observă, totuși, că unele hotărârile redactate de candidat ar fi încă mai precise în plan probatoriu dacă ar fi fost indicate și filele din dosar la care se află probele avute în vedere (spre exemplu, hotărârea nr. 1 selectată de candidat; hotărârea nr. 3 selectată de candidat).

De regulă însă, candidatul indică filele din dosar la care se regăsesc probele invocate.

Punctaj acordat: 9,00 puncte

i) Modul în care a fost respectată jurisprudența Curții Constituționale, Înaltei Curți de Casație și Justiție, Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene, atunci când este cazul

Candidatul dovedește o bună cunoaștere a jurisprudenței CCR, ÎCCJ, CEDO și CJUE, în considerentele hotărârilor pronunțate regăsindu-se , atunci când problematica juridică a

cauzei o impune, referiri la hotărâri relevante. Mai mult, referirile nu sunt formale, ci vizează conținutul de fond al dezlegărilor cuprinse în aceste hotărâri, dezlegări care sunt valorificate în soluționarea proceselor și în motivarea hotărârilor (a se vedea, spre exemplu: hotărârea nr. 2 selectată de candidat; hotărârea nr. 3 selectată de candidat; hotărârea nr. 25 selectată de Comisie; hotărârea nr. 3 selectată de candidat; hotărârea nr. 8 selectată de candidat; hotărârea nr. 5 selectată de Comisie).

Punctaj acordat: 10 puncte

j) Respectarea termenelor rezonabile de soluționare a cauzelor și de redactare a hotărârilor

În anumite perioade de timp, candidatul a înregistrat unele întârzieri în redactarea hotărârilor, fără însă ca acestea să fie excesive. Trebuie menționat că începând cu anul 2012 a îndeplinit și alte activități profesionale, inclusiv, în perioada 2013-2016, funcția de vicepreședinte al instanței.

Punctaj acordat : 9,00 puncte

IV. PUNCTAJ TOTAL -92,00 puncte

Data: 18.08.2023

Comisia de evaluare pentru Secția I civilă

judecător

judecător

prof.univ.